

KRIGEN OG ETTERKRIGSTIDEN

DEBATTEN FORTSETTER

Så langt har Moland og enkelte andre utvist et voldsomt engasjement pga. enkelte feil og mangler i boken, og de har også sådd stor tvil om hensikten med å utgi boken. Men de har ikke gått inn på bokens hovedtema. I Brennpunkt-programmet i NRK ble hovedproblemet satt i synlig relieff. **Jens Christian Hauge** uttalte seg om hvor stor fare man skulle være i før det ble besluttet å gå til slike skritt. Etterpå ble det dokumentert enkeltskjebner som viste at Hauge ikke hadde rett. Dette er også et hovedtema i boken som Moland unnlater å gå inn på.

Forlaget oppfatter denne boken som et debattinnlegg og ikke den endelige sannheten om likvidasjonene under krigen. Men like fullt som et svært nødvendig debattinnlegg, noe **Hans Fredrik Dahl** har gitt uttrykk for i flere artikler i Dagbladet. Jeg vil benytte anledningen her til å invitere Moland til å skrive sin eller Hjemmefrontens historie om det samme temaet. Jeg skal love Moland all forlagsmessig støtte, og vi skal helt sikkert bli enige om hvilke manuskriptlesere og konsulenter som er påkrevet for å gjøre boken best mulig ut fra forfatterens intensjoner. Det er i pakt med Tidens tradisjoner og utgivelsespolitikk å gi plass til bøker som debatterer og kritiserer. (Innl. har også stått i Dagbl. søndag 8/12-96)

OM EYSTEIN EGGENS BOK "GENERALEN"

Av oberstløytnant cand. philol. Anton Olstad, Hamar
Fra faglig politisk og militært kanonisert hold kan "Generalen" få en mottakelse likesom **Ulateigs** bok om likvideringene under krigen. Men den er meget leseverdig, full av assosiasjoner, som tross alt henger sammen med fortellingen, i en imponerende rik fremstilling. Store kunnskaper om historie og litteratur – og ikke minst om 1940.

Det er to uunngåelige hovedtemaer i boken. Ett er det brukte geværs mann, som ansvarlig regjering når den utnevnte general **Ruge** til general og – med **Nygaardsvolds** egne ord – begir seg på flukt, etter nei til **Quisling** og etter bombardementet av Elverum. Ingen kan være i tvil om at den burde vært de første som etter krigen skulle vært trukket til ansvar for bl.a. manglende mobilisering mens det var tid og for unødig død og ødeleggelser i sammenheng med det.

Utenriksministeren hadde sagt at jo mindre forsvar Norge hadde, jo mindre var faren for å bli trukket med i en krig. – Bare et par ord om dagens situasjon (1996): Forsvarets faste ramme er brutt i stykker, som i 1930. Den 29. nov. -96 varsler utenriksministeren endringer på Forsvarets bekostning og stemte 11. nov. -96 i FN imot grunnleggende prinsipper i NATO. Sporene skremmer ikke. Men tilbake til "Generalen": Et annet hovedtema er operasjonene.

Det er to hovedpersoner. Tross omdøping er det lett å kjenne igjen generalene **Fleischer** og **Ruge**. Fleischer var ikke bare divisjonssjef, men etter kgl. resolusjon av jan. 1940 også øverstkommanderende i landsdelen. Hva i all verden hadde Ruge der å gjøre etter at kampene i Sør-Norge var slutt? (forts. neste side)

Eggen karakteriserer sine personer godt. Om den britiske admiralen som han lar Ruge og Fleischer besøke i Narvik, heter det at i ham var nedfelt en dømmekraft sterkere enn diplomatiets cocktailfraser. Admiralen lar Ruge slippe til med sine planer, nemlig at han vil ha dannet en forsvarets overkommando med seg selv som sjef og til plikt å gjenerobre hele fedrelandet, ikke bare Narvik. Forfatteren lar admiralen si til seg selv: Ikke dårlig. Han har tapt to tredeler av sitt fedreland og vil sende den eneste innbitte forsvarer av den resterende tredel ut for at han selv skal få æren for å ha befri Nord-Norge.

Ruge forsøkte å la Fleischer stille med forsvaret på Helgeland. Han overlot sin egen **Roscher-Nielsen** til Fleischer med det for øye. Roscher-Nielsen kom slått og forbannet tilbake. Han forteller om det i sin beretning "Tappenstrek". Britene hadde trukket seg ut uten å orientere ham. Fleischer ble ikke mindre rasende da han fikk meldingen om det. Eggens karakterisering av Ruge – en motsetning til Fleischer – er nesten fornærmende. – Han hadde utviklet en fabelaktig teft for hvorledes en offiser skulle være. Han kunne gå inn i alle roller. På internasjonale banketter var han den nobelt-nasjonale patriot. På den aktuelle scene den enkle mann med blått blikk og beksom. Kjenner noen seg igjen?

Tidlig under felttoget i Sør-Norge ga Ruge direktiv om oppholdende forsvar, holde så lenge som mulig og så trekke seg tilbake. "Sammen med britene skulle vi kaste tyskerne på sjøen". Han må ha trodd på dette, men selve taktikken er drepende for uøvde avdelinger. Den gir oppløsning og deserterer og svekket tillit til egen avdeling.

Fleischer hadde enkle prinsipper. Det skulle settes ut vaktposter og man skulle kunne slåss fra poststedet. At det var riktig, ble bekreftet av Trønderbataljonens "død" i Gratangen. Fienden skulle angripes slik han selv ledet sine bataljoner til angrep på Narvikfjellene. Den første general som beseiret tyskerne i den annen verdenskrig.

Eggen skriver: Han var den eneste general av europeisk format på mange hundreår, den første som drev tyskerne tilbake. En liten general blant høye fjell, men la ham iverfall få ha sin ære der, stolt og ubeseiret.

Eggen lar sin general Fergstad også begå selvmord allerede på Færøene. General Fleischers død da Forsvarets overkommando ble gjenopprettet i Storbritannia, er en bedrøvelighetens historie. (Hamar. 3/11-96)

PATRIOTER OG FORRÆDERE

Av forfatterinnen Mona Lyngar, Koppang
Antonio Domenico Trivilino oppfordrer (29.10 i Aft. p.) til å se de fem årenes norske okkupasjons-historie som en sort-hvitt-affære der en part er god og den annen part ond. Mitt lille innlegg om okkupasjonshistorien oppfatter han som at jeg skal ha gitt uttrykk for at nazister og ikke-nazister her tillands var av samme støpning, altså onde. For meg blir dette et så vidt omfattende filosofisk problem at jeg ikke skjønner hvordan noen kan unngå å se konsekvensene en slik diskusjon måtte få: På den ytterste dag er vi alle like for Guds åsyn. Og skal vi først holde oss til Bibelen, skal du altså gjøre mot andre det du vil andre skal gjøre mot deg. Likeledes: Døm ikke for at dere ikke selv skal dømmes.

Når kjensgjerningene ikke når frem, overtar troen. Vi får å gjøre med en tro som grunnlag for følelser det ikke alltid er lett å beherske, og som i de rette hender kan brukes til så mangt, som f.eks. politisk ledelse. At mange nordmenn under annen verdenskrig lot seg besnære eller forlede til å støtte opp om et forkastelig (ondt) regime, betyr ikke i seg

D. T.

Alternativt Samf.
1996-4

KRIGEN OG ETTERKRIGSTIDEN

DEBATTEN FORTSETTER

selv at de var onde mennesker, like lite som marxist-leninistene med sin tro på en voldelig revolusjon i 70- og 80-årene bør kalles onde nå, etter kommunismens sammenbrudd.

Ekstreme holdninger er det alltid grunn til å være på vakt mot. Ingen er så lett å lede som det kunnskapsløse, uopplyste menneske. Reaksjonene mot større åpenhet hos enkelte gode nordmenn fra dazumal er skremmende. De vil utelate deler av historien slik at uttalelser av typen "uten vold stanser verden", får stå uimotsagt som rettesnor for krigsgenerasjonens barnebarn. (har også stått i Aft.p. 6/11-96)

JØDEOFFISERER I HITLERS HÆR?

Det er Dagbladet 3/12--96 som kommer med denne meldingen fra London: Tusenvis av soldater og offiserer i den tyske hær Wehrmacht var jøder. Hitler godtok dette, fordi mange var dyktige offiserer.

Det er en amerikansk student ved Cambridge, Brian Rigg (25) som forteller dette til Daily Telegraph. Studenten har funnet dokumenter som viser at Hitler kjente til deres jødiske bakgrunn, men likevel skrev han under på at de "var av tysk blod". - Bryan Rigg har oppsporet noen av disse tidligere offiserene og soldatene. Flere hundre av dem er blitt intervjuet av forskeren.

En lærer ved Namdal Gymnas, Trond Rønning, som var i Berlin under krigen, kunne fortelle at han under sitt opphold der så hundrevis av jøder som gikk fri for forfølgelse, men som måtte bære jødestjernen på brystet. Han snakket med flere av dem, og de forklarte at årsaken var at de hadde vært krigsdeltakere på tysk side under 1. verdenskrig. De og deres familie slapp forfølgelse og fikk så vidt han brakte i erfaring, de samme rasjoner som tyske innbyggere.

MILORG VAR INGEN NORSK KRIGSFORMASJON

Av siv. ing. Randulf J. Hansen

I en art. i Aft. p. i 1946 ble det opplyst at Milorg ikke var en norsk krigsformasjon før 8. mai-45. Domstolene hadde før den tid fastslått det samme. Mitt spørsmål blir da: "Hva var Milorg?". Hvis Milorg var en org. opprettet av britiske agenter som var norske, så var org. i Norge en ulovlig org. i henhold til Haag-vedtektenes Landkriksreglement. Alle Milorg-medl. som ble dømt under krigen, ble da lovlig dømt.

I denne forbindelse er det viktig å huske at det tyske politi- og krigsrettsdommerne **Latza**, **Regis** og **Kehr** ble frifunnet for krigsrettsdommene over Milorg-deltakere, hjemmefronten etc. fordi disse var franktirører, ikke krigsfanger. En franktirør har etter folkeretten fortapt sitt liv! Under rettsforhandlingene oppsto det tvil om fremgangsmåten ved behandlingen av saker mot noen av de mange henrettede, om det forelå brudd på internasjonal rettspraksis ved rettsforhandlingene under krigen, - om og hvorvidt disse var proforma for gisselmord, altså represalier ikledd rettslige former. (Se Rettstidende (RT) 1945, s. 486 ff.). Men ved fornyet behandling ved Eidsivating gikk dommen ut på frifinnelse for de tre tiltalte! I RT s. 693 (saken mot **Bruns**, **Schubert** og **Clemens**) heter det i lagmannsrettsdommen:

"Retten finner imidlertid at de tiltalte IKKE kan straffes for sitt forhold. Det gjaldt her å få fengslet en mann som de visste var våpensjef for en avdeling av Milorg".

Side 703 står det:

"Milorg ble først mobilisert ved tyskernes kapitulasjon. Under okkupasjonen har virksomheten vesentlig bestått i organisasjon, soldatutdannelse, etterretningsjeneste og en del sabotasjeaksjoner.

Medlemmene bar ikke uniform eller kjennetegn. De bar heller ikke sine våpen åpent. De har selvfølgelig heller ikke hatt rettigheter som soldater etter Landkriksreglementets artikkel 1."

Hvis noen av leserne vet at deres foreldre er dømt for overtredelser mot Milorg-deltakere eller hjemmefronten etc., bør vi se på om de foreldrene ble behandlet slik som tyskerne nevnt ovenfor. Hvis ikke, må vi utbe en forklaring på hvorfor. En slik forklaring må komme fra myndighetene ved staten!

Disse franktirører er det som i 1995 har feiret seg selv for femtiende gang. Har de feiret seg selv og slutten på franktirørvirksomheten eller hva? En franktirør er æresløs i en krig, og *bor være det etter krigen også*. Ingen handling er så nederdrettig som franktirørens. Det er vel derfor Kjakan og Hauge sto på så iherdig før og etter jubileet. De ville vel tiljubles en siste gang for sine forbrytelser under krigen gjennom franktirørvirksomheten.

SUVOROV'S REVISJONISME

Av Tord Olsson

I boken "Icebreaker. Who started the 2. World War" skriver russeren Viktor Suvorov at Stalin så i Hitler sitt beste redskap, sin *isbryter*, til ødeleggelse av Europas demokratier. Stalin forutså allerede i 1927 nazistenes maktovertagelse, og det passet ham utmerket. Han ønsket at nazistene skulle gjøre skittarbeidet for ham: Eliminere sosialdemokratiet og pasifistene, la dem starte en ny krig i Europa og ødelegge hver stat, hvert politisk parti og enhver fagforening.

Desto mer ødeleggelse, desto bedre, for desto større grunn ville Stalin ha til å sende inn sin Røde armé som Europas "befrier". Fram til 1933 benyttet han enhver anledning til i det skjulte å støtte nazismens famvekst, samtidig som han bygde ut sin Røde armé med tanke på angrep.

Før Molotov-Ribbentrop-pakten ble undertegnet 19. aug. 1939, dvs. mens Tyskland offisielt ble sett på som fiende, fantes ingen arméer vendt mot Tyskland. Under Polens deling, da sovjetiske og tyske tropper sto vendt mot hverandre, var det tilstrekkelig for Stalin å ha 7 - 12 arméer i den vestlige del av Sovjetunionen. Etter dette vendte Hitler seg vestover, og knapt noen tyske tropper ble værende igjen ved den russiske grense. Det var nøyaktig på dette tidspunktet at Stalin begynte sin enorme oppbygging av arméer. Dess lengre mot nord tyskerne marsjerte, og syd og vest, dess flere russiske arméer ble oppstilt mot den ty. grensen.

Ved beg. av krigen hadde Sovjetunionen mer enn 1 million trenede fallskjermjegere, 200 ganger flere enn alle andre land i verden tilsammen, inklusive Tyskland. Man trenger ikke fallskjermjegere i en forsvarskrig. I april 1941 ble 5 flybårne korps satt opp i Sovjet, alle i de vestlige regioner av landet. Et av oppdragene til disse korpene var å kutte oljeledningene i fjellområdene mellom Romania og Tyskland.

Suvorovs bok er interessant og viser at Sovjet planla angrep mot vest, nettopp slik tyskerne også fant ut.